

Формування національно свідомого громадянина, здатного забезпечити країні гідне місце в цивілізованому світі – вимога сьогодення.

Література:

- 1.Хартія вільної людини Ініціативна група «Першого грудня»
Режим доступу: www1-12.org.ua/ukrajinska-khartija-vilnojiljudyny.
2. І.Кучинська. Громадянське виховання та його значення у сучасному виховному процесі
Режим доступу: ib.pmg17.vn.ua/content/doc/shkilnuu_biblio/inf_zab_vuh_proz/2.doc
3. Громадянська освіта: методичний посібник для вчителя.К.: Етна, 2008.

М. Гладич
Ірина Шерстій
(с. Підволочиськ, Тернопільська область, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАХОДІВ ОБЛАСНОЇ ПРОГРАМИ УХВЛ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ПІДВОЛОЧИСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ

На виконання наказу управління освіти і науки облдержадміністрації від 08 листопада 2017 року № 319 «Щодо реалізації обласної програми впровадження Української Хартії вільної людини в навчальних закладах Тернопільської області» та з метою застосування фундаментальних (моральних і духовних) цінностей, впровадження ключових компетентностей в освіту, потрібних для особистої самореалізації, розвитку активної громадянської позиції, що здатні забезпечити життєвий успіх учнівської молоді у суспільстві знань, зміцнення ідеї української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму в дітей та молоді у закладах загальноосвітньої середньої освіти розроблені Заходи щодо реалізації обласної програми впровадження Української Хартії вільної людини на 2017-2020 роки, відповідно до яких складено та затверджено плани роботи на 2017-2018н.р та на 2018-2019 н.р. Сплановані заходи занесені до планів виховної роботи шкіл, планів роботи педагогів-організаторів, класних керівників.

Система роботи над впровадженням цінностей Української Хартії вільної людини в освітній процес включає проведення просвітницьких виховних заходів, тематичних уроків, виховна мета яких реалізується через проголошення цінностей УХВЛ, роботу над проектами, створення відеоматеріалів та презентацій, підготовку конспектів та сценаріїв, участь у конкурсах, конференціях, тренінгах з метою застосування фундаментальних (моральних і духовних) цінностей, впровадження ключових компетентностей в освіту, потрібних для особистої самореалізації, розвитку активної громадянської позиції, що здатні забезпечити життєвий успіх учнівської молоді у суспільстві знань, зміцнення ідеї української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму в дітей та молоді.

Впродовж II семестру 2017-2018 н.р. та 2018-2019 н.р. проведені просвітницькі заходи, що проходили під гаслом «Живемо з Українською Хартією Вільної людини»: тематична лінійка «Українська Хартія вільної людини: історія, постаті, цінності», тренінг «Як виховувати в собі риси лідера?», виховний захід «Бо все проходить, вічна лиш любов», загальношкільні виховні години «Блаженні милостиві» до 100-річчя організації «Товариство Червоного Хреста», лекторій для старшокласників «Ми мусимо навчитися чути себе українцями» (І.Франко), тренінг «Вільна людина. Незалежна людина», спільний захід із

Підволочиським краєзнавчим музеєм імені О. Ковча «Бабин Яр: без права на забуття», виховний захід до 85-ї річниці Голодомору, Всеукраїнський урок Гідності, тематичні години класного керівника. Також учні шкіл брали участь у флешмобах «Крути: 1918-2018», «Маки пам'яті», «Голуб миру», «Відстояли гідність – збережемо свободу», «Моя сорочка-вишиванка», «Свічка пам'яті Героям Небесної Сотні».

Реалізація проекту щодо популяризації Української Хартії вільної людини відбувається і через зустрічі з місцевою передовою інтелігенцією, визначними діячами, духовними та моральними авторитетами. Зокрема, у загальних закладах середньої освіти проходили зустрічі із воїнами АТО. До Дня пам'яті Героїв Небесної Сотні відкриті кутки пам'яті поповнюються експонатами наданими воїнами-випускниками шкіл. Учні взяли участь у презентаціях книжок А. Вовни «Психологія мобілізованого» та Л. Орляк «Ти зробив усе, що міг». Цікавими та змістовними були зустрічі із мандрівницею Оксаною Кузьменко "Я мандрую, я колекціоную враження", представниками Молодіжного націоналістичного Конгресу, «Пласту», ВМГО "Сокіл". Кожного тижня для учнів старших класів проходять зустрічі та духовні бесіди зі священниками.

Цінності Української Хартії вільної людини є ключовими при організації учнівського та родинного волонтерства. Зокрема, учні беруть участь у багатьох благодійних акціях – «Серце до серця», «Поділись цукеркою з солдатом», «Великодній кошик воїнам АТО», проведені благодійні ярмарки до Дня святого Миколая, збір коштів на підтримку організації «Товариство Червоного Хреста».

Учні 10-11 класів закладів загальної середньої освіти мали змогу переглянути виїзні експозиції, фільми з метою популяризації цінностей Української Хартії вільної людини. Зокрема, це виїзна експозиція Підволочиського краєзнавчого музею імені О.Ковча, присвячена жертвам Голокосту в Підволочиську, майстер-клас із виготовлення великоднього декору, фільми: «Підволочиськ: історія та люди», «Рейд», «Позивний Бандерас», «Українські перемоги», «Зима, що нас змінила», «Легіон» (до 100-річчя Листопадового Зриву) та інші.

Реалізуючи цінності УХВЛ, представники учнівського самоврядування взяли участь у багатьох проєктах - «Знай наших», «Непоборні», «Квіти матерям захисників України», «Роздільне сортування сміття», «Перетворимо відходи на доходи», створили відеоролики «З Днем Соборності, Україно!», «Що таке любов?», «Живемо з Українською Хартією вільної людини», «Найрідніші, найдобріші», «Бути українцем» (пам'яті воїнам землякам, які загинули при виконанні своїх обов'язків на Сході України).

Педагоги громади використовують у роботі методичні розробки з популяризації Української Хартії вільної людини, розміщені в мережі Інтернет, брали участь у тренінгу «Впровадження цінностей Української Хартії вільної людини в освітній процес», Всеукраїнській науково-практичній конференції «Громадянська освіта крізь призму впровадження Української Хартії вільної людини в освітній процес».

Педагоги та учні закладів загальної середньої освіти нашої громади брали участь у **обласному конкурсі інтелектуальних випробувань щодо розкриття духовних і моральних цінностей Української Хартії вільної людини в процесі викладання навчальних предметів та** обласному конкурсі інтелектуальних випробувань щодо розкриття духовних і моральних цінностей у розвитку особистості на прикладах видатних українців чи знакових явищ в українській історії «Малюнок, вірш, есе, відеоролик» через призму Української Хартії вільної людини. У якому Олена та Христина Дудар, учениці 10-го класу Качанівської ЗОШ І-ІІІ ст. вибороли ІІ місце, а учнівський колектив Підволочиської гімназії імені Івана Франка – ІІІ місце у номінації «Відеоролик».

В рамках ШУМ лідерів учнівського самоврядування закладів загальної середньої освіти нашої громади під патронатом селищного голови проведено огляд – конкурс на кращий соціальний міні – проєкт «Зроби свою школу кращою!»

21 лютого 2019 року в усіх навчальних закладах проводились заходи приурочені Міжнародному Дню української мови.

З 18 по 23 лютого 2019 року учні загальноосвітніх закладів спільно із педагогами залучались до заходів приурочених вшануванню Героїв Небесної Сотні.

14 березня цього року в усіх школах нашої громади проходили заходи із відзначення Дня Українського Добровольця.

20 березня на базі Підволочиської гімназії ім. Івана Франка проведено методичний квест приурочений 205 річниці від дня народження Т.Г. Шевченка для вчителів філологів та вчителів художньо – естетичного циклу.

З 07.12.2018р. по 17.12.2018р. проводився моніторинг дослідження реалізації заходів обласної програми Української Хартії вільної людини в закладах загальної середньої освіти Підволочиської громади. Дане питання заслуховувалось у грудні на колегії відділу освіти, на засіданні методичних об'єднань заступників директорів з навчально виховної роботи, заступників директорів з виховної роботи, педагогів – організаторів, керівників шкільних методичних об'єднань класних керівників, вчителів словесників, вчителів християнської етики та вчителів історії, а також, неодноразово на нарадах керівників закладів загальної середньої освіти.

- Людмила Солтис
(с.Іванків, Борщівський район,
Тернопільська область, Україна)

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ШКОЛЯРА НА ОСНОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ХАРТІЇ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ

Сучасний світ дуже складний, тому дитині недостатньо дати лише знання, потрібно навчити користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

У "Основних орієнтирів виховання учнів..." зазначено, що основою сучасного виховного процесу є людина як найвища цінність, а провідною тенденцією виховання стає формування системи ціннісного ставлення особистості до соціального і природного довкілля та самої себе.

Особлива увага приділяється організації виховної діяльності учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей. Для кожної вікової категорії дітей прийнятними є використання індивідуальних (консультації), групових (тренінги, дискусії, дебати, ділові та рольові ігри), масових (проекти, свята, концерти) форм діяльності.

Пріоритетними у проведенні форм виховної роботи для учнів є активні методи, що спрямовані на самостійний пошук істини та сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи і творчості: ситуаційно-рольова гра, сюжетно-рольова гра, гра-драматизація, інсценування, гра-бесіда, гра-мандрівка, екскурсія, ігрова вправа, бесіда, тематичний зошит, усний журнал, групова справа, оформлення альбому, уявна подорож, конкурси, ігри, школа ввічливості, демонстрація, розповідь, моделювання, інсценізація, вікторина, екскурсія, хвилини з мистецтвом, година спостереження, година милування тощо.

Кожна дитина – особистість, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками. { 3, с.14 }

«Якщо вчитель став другом дитини, якщо ця дружба осяяна благородним захопленням, поривом до чогось світлого, розумного, у серці дитини ніколи не з'явиться зло», – писав Василь Сухомлинський.